

Observasjonsrapport 2010

2010 var et år uten de store begivenheter på himmelen, men noen av medlemmene er vært meget aktive på observasjonsfronten. Takket være Erics og Tommys innsats, både når det gjelder observasjoner og rapportering, dominerer nå observasjonsrapportene fra SAF fullstendig på forumet til Norsk astronomisk selskap.

Årets høydepunkt var kanskje Mars, som var i opposisjon rett NØ av Bikuben (M44) i slutten av januar med en diameter på 14.1". Etter årsmøtet 27.1 stabiliserte seingen seg plutselig, og områdene rundt Mare Acidalius og Nilivus Lacus, og også nordpolkappen, viste seg med en detaljrikdom som undertegnede ikke har opplevd på 13 år, trass i at det var tre netter før fullmåne.

Dette var imidlertid ingenting mot hva vi opplevde onsdagen 2 uker senere (10.2), da planeten var 0.5" mindre. Fra 10-tiden og utover observerte vi den, først med Henriette og så med Annie, fra Mare Cimmerium og forbi Store Syrte og Hellas. Mørke sletteland, «hav», med subtile albedovariasjoner, som var sylskarpt adskilt med meget detaljrike ujevne kanter fra lysere høyland. Mare Cimmerium var skilt fra Mare Tyrrhenium ved det lysere båndet Hesperia, som viste uvanlig fine detaljer. Spesielt spennende lenger nord var to små dråpeformede mørke «sjøer» i høylandet, Hyblaeus vestligst og tydeligst, med den mye mindre Nodus Alcyonius østenfor. Nordpolkappen var liten, men distinkt. To dager senere var planeten like fint, men så var det slutt for denne gang.

Den eneste andre planeten som viste noe spesielt i året som gikk var Jupiter. Da den dukket opp etter sommerpausen, og også da Eric og undertegnede så den fra Østerrike i juli, hadde den helt mistet det sydlige ekvatoriale skybåndet, og det forble borte ut året. Saturn var i ferd med å lukke ringene på vårparten, og Uranus og Neptun var lette å finne nær Jupiter hele høsten.

Ellers har deep sky-objekter dominert observasjonsrapportene, særlig med 22-tommeren til Eric og Tommys nye 18-tommer. Det er ikke mulig å lage noen sammenfatning av Erics tallrike rapporter - et tusentall objekter er observert, og det er bare å referere til observasjonsrapportene på SAF-bloggen og NAS-veven.

Solobservasjoner er også blitt en relativt hyppig aktivitet i foreningen. Den store pådriveren er Tommy, som er blitt ekspert på solkikkerten på Vitensenteret. Hundrevis av mennesker har sett Sola der gjennom H-alfa-filer i løpet av året under hans veiledning. Etter et usedvanlig langvarig solflekkminimum ble de første flekkene observert av formannen den 9. februar. Solaktiviteten holdt seg imidlertid uvanlig lav gjennom hele året.

Også himmelfotograferingen gjør fremskritt. Eric knipset noen fine bilder av Mars med digitalkamera gjennom 22-tommeren sin. Jonny briljerer som vanlig med litt av hvert, mens Sigmund stadig sliter med å få gode bilder med web-kameraet på Henriette. Den 9. februar foreviget formannen de første spede solflekke i solsyklus 24. Bjarte, Sigmund, Eric og Tommy har produsert fine bilder med H-alfa-fileret på solkikkerten. Både

protuberanser og granulasjon er tydelig å se. Tommy har kost seg om kveldene med å portrettere månen gjennom sitt nye teleskop.

Når det gjelder utstyret, har vi kjempet videre med håndkontrolleren til Henriette (og til Caroline på Vitensenteret). En klage til leverandøren førte til at vi fikk en ny, som endelig ankom på 2. forsøk. Men det gikk ikke mer enn en 14 dagers tid, så viste denne de samme symptomene: Av og til virket den, av og til ikke; og det siste ble stadig vanligere etter som tiden gikk. Med god hjelp både fra Vitensenteret og UiS fant vi ut at printbanene på kretskortene irret i fuktig vær, så signalforbindelsen ble brutt. En omlodding av kablet på forsommeren synes så langt å ha kurert problemet.

Gledelig er det at observasjonsplattformen på Vitensenteret nå er praktisk talt ferdigstilt. Spesielt er kuppelen blitt langt mere stabil, noe som letter bruken vesentlig.

Når det gjelder *Asteroidene*, så har de kunnet bruke observasjonsplattformen tre ganger i løpet av høsten, en gang til å se på Solen med og uten H-alfa-filter, og to ganger til å se på Jupiter med måner, og til å orientere seg på stjernehimmelen.

Stavanger 26.01.2011

Per Amund Amundsen
Observasjonsleder